

NOT: Belediyelerde görev yapan tabiplerin ek ödemeleri, ölüm raporu ile icap nöbeti hakkında

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-11663430
Konu: Görüş (İcap Nöbeti)

11/02/2025

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: tarihli ve sayılı yazı.

Başkanlığınızda 657 sayılı Kanuna tabi tabip kadrosunda görev yapmakta olan personelin, ek ödeme ile ölüm raporu düzenleme görevine müteallik hususlara ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

a) İcap nöbeti ve icap ücreti:

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

99 uncu maddesinde, "*Memurların haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saattir.*

Bu süre Cumartesi ve Pazar günleri tatil olmak üzere düzenlenir..." hükmü,

178 inci maddesinin (B) fıkrasında, "*Kurumlar gerektiği takdirde personelini günlük çalışma saatleri dışında fazla çalışma ücreti vermeksizin çalıştırabilirler. Bu durumda personele yaptırılacak fazla çalışmanın her sekiz saati için bir gün hesabı ile izin verilir. Ancak, bu suretle verilecek iznin en çok on günlük kısmı yıllık izinle birleştirilerek yılı içinde kullanılabilir...*" hükmü,

Ek 33 üncü maddesinde, "*Yataklı tedavi kurumları, seyyar hastaneler, ağız ve diş sağlığı merkezleri, aile sağlığı merkezleri, toplum sağlığı merkezleri ve 112 acil sağlık hizmetlerinde haftalık çalışma süresi dışında normal, acil veya branş nöbeti tutarak, bu nöbet karşılığında kurumunca izin kullanmasına müsaade edilmeyen memurlar ile sözleşmeli personele, izin suretiyle karşılanamayan her bir nöbet saati için (nöbet süresi kesintisiz 6 saatten az olmamak üzere), aşağıda gösterilen gösterge rakamlarının aylık katsayısı ile çarpılması sonucu hesaplanacak tutarda nöbet ücreti ödenir. Bu ücret yoğun bakım, acil servis ve 112 acil sağlık hizmetlerinde tutulan söz konusu nöbetler için yüzde elli oranında artırılmıştır. Ancak ayda aile sağlığı ve toplum sağlığı merkezlerinde 60 saatten, diğer yerlerde ve hiçbir şekilde 130 saatten fazlası için ödeme yapılmaz. Bu ücret damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz...*

İcap nöbeti tutan ve bu nöbet karşılığında kurumunca izin kullanmasına müsaade edilmeyen memurlar ile sözleşmeli personele, izin suretiyle karşılanamayan her bir icap nöbeti saati için, icap nöbeti süresi kesintisiz 12 saatten az olmamak üzere, yukarıda nöbet ücreti için belirlenen ücretin yüzde 40'ı tutarında icap nöbet ücreti ödenir..." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 13.1.1983 tarihli ve 17927 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliğinin 2 nci maddesinde, "*Bu Yönetmelik, Sağlık Bakanlığına bağlı ağız ve diş sağlığı merkezleri ile bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinde sayılan sağlık kurumlarını kapsar.*" hükmü yer almakta olup mezkûr 5 inci madde de kapsama dahil hastaneler açıklanmıştır.

Mezkûr Yönetmeliğin 42 nci maddesinde ise, "*Nöbet hizmetleri evde nöbet, normal, acil, branş nöbeti olarak dört şekilde yürütülür. Acil ve branş nöbetlerinin hangi hallerde, tutulacağı hastanenin türüne, iş durumuna, personel mevcuduna, hizmetin gereklerine göre baştabib tarafından tesbit edilir. Eğitim Hastanelerinde de uzman ve uzmanlık eğitimi görenlerden kimlerin hangi nöbete gireceklerini ve ne nöbeti tutacaklarını da baştabib tesbit eder.*

A) İcapçı nöbeti (Ev nöbeti): *Uzman adedi nöbet tutacak miktarlardan az, fakat birden fazla olan kurumlarda uzmanlar sırayla ev nöbetini tutarlar. Bunun için aylık ev nöbet listeleri hazırlanır. Ev nöbetçisi mesai saatleri dışında kurumun idari ve tıbbi her türlü gereklerinden sorumludur. Ev nöbetçisi akşam ziyaretlerini yapmaya, mesai dışında bulunduğu yeri bildirmeye, kuruma her davette gelmeye mecburdur...*" hükmü yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 25.1.2023 tarihli ve E:2022/97, K:2023/13 sayılı kararında, "21. İtiraz konusu kuralın yer aldığı ek 33. madde ise sağlık hizmetleri kapsamında normal çalışma saatleri dışındaki çalışmalarını özel olarak düzenlemektedir. Söz konusu maddenin üçüncü fıkrasında icap nöbeti karşılığında kural olarak izin kullandırılacağı belirtilmiş, ancak izin kullandırmanın mümkün olmaması hâlinde ücret ödenmesi öngörülmüştür. Bununla birlikte itiraz konusu kuralla, bu şartlar çerçevesinde aylık ücretlendirilebilecek toplam icap nöbeti süresi 120 saatle sınırlandırılmıştır. Bu sürenin üzerinde nöbet tutmanın gerekli olması hâlinde herhangi bir ücret ödenmesi öngörülmemiştir.

...

23. Bununla birlikte icap nöbeti boyunca kişi kural olarak evinde kalsa da çağrıldığında gitmek zorunda olması onun zihni ve bedensel olarak yeterince dinlenmesini önleyebilecektir. İcap nöbeti tutulmakla yükümlü kılınabilecek süre yönünden herhangi bir üst sınır getirilmemesi kişinin sürekli olarak icap nöbetçisi olması riskini beraberinde getirmektedir. Bu da icap nöbeti yükümlüsünün yeterince dinlenememesine sebep olabilecektir. Anayasa'nın 50. maddesinin ikinci fıkrasında "Dinlenmek, çalışanların hakkıdır." denilmek suretiyle çalışanların dinlenme hakkı güvence altına alınmıştır. Acil sağlık hizmetlerinin kesintisiz olarak yürütülmesi önemli olmakla birlikte bu hizmetler sağlık çalışanlarının dinlenme hakkının ortadan kaldırılması pahasına yürütülmemelidir. Sağlık çalışanlarının sürekli olarak hastaneye gitmeye amade bir vaziyette beklemelerini gerektiren icap nöbetinin çalışanların dinlenme hakkını ortadan kaldırmayacak bir boyutta tutulmasına özen gösterilmelidir. Çok zorlayıcı nedenlerin bunu zaruri kılmaması durumunda ise kişilerin dinlenme haklarının ihlal edilmesinin doğurduğu sonuçların uygun bir ücret ödenerek telafi edilmesi sağlık hizmetlerinin kesintisiz bir biçimde sürdürülmesindeki kamu yararı ile sağlık çalışanlarının dinlenme hakkından yararlanmalarındaki bireysel menfaat arasındaki dengenin korunmasını sağlayacaktır." hükmü yer almaktadır.

Sayıştay Başkanlığı 1. Dairesinin 27.11.2018 tarihli ve 10728 sayılı kararında da, "Söz konusu düzenlemenin gerekçesi incelendiğinde, "sağlık kurum ve kuruluşlarında sağlık personelinin yanı sıra diğer hizmet sınıflarında olup nöbet tutan personelin mağduriyetini gidermek amacıyla" düzenlemenin yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu düzenlemeye göre, icap nöbeti süresi kesintisiz 12 saatten az olmamak ve aylık toplam 120 saati geçmemek üzere, fiilen icap nöbeti tutan ve bu nöbet karşılığında kurumunca izin kullanmasına müsaade edilmeyen personele, hizmet sınıfı ve görev unvanına bakılmaksızın icap nöbeti ücreti ödenmesi gerekmektedir.

Kanunun bu açık hükmüne karşın, Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliğinin nöbet türlerine ilişkin 42 nci maddesinde yer alan düzenlemeden hareketle, sadece uzman hekim unvanlı personele icap nöbet ücretinin ödenebileceği, diğer personele ödenemeyeceği iddia edilemez." denilmiştir.

Bu itibarla ilgili personelin icap ücreti hakkında yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde işlem tesis edilmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

b) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 39 uncu maddesi kapsamında ek ödeme:

Bilindiği üzere, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 39 uncu maddesinde, "Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 9 uncu maddesine göre ek ödeme yapılan uzman tabip ve uzman dış tabibi kadro veya pozisyonlarında bulunanlara en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dâhil) %370'i, tabip ve dış tabibi kadro veya pozisyonlarında bulunanlara ise %185'i tutarında; 9/1/1985 tarihli ve 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Alanında Bazı Mali Hükümler Hakkında Kanunun ek 3 üncü maddesi, 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Kanunun 221 inci maddesinin üçüncü fıkrası ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükümlerine göre ödeme yapılan uzman tabip ve uzman dış tabibi kadro veya pozisyonlarında bulunanlara en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dâhil) %310'u, tabip ve dış tabibi kadro veya pozisyonlarında bulunanlara ise %155'i tutarında ilave ödeme yapılır. Bu ödeme, kadro veya pozisyonları için öngörülen hizmetlerde fiilen görev yapılan süreyle orantılı olmak üzere her takvim

ayı için hesaplanır ve bir sonraki ayın 15'inde aylıklarla birlikte ödenir. Ancak, **yılda 30 günü geçmeyen izin süreleri** için fiilen görev yapma şartı aranmaz. Bu fıkraya göre yapılacak ödeme, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve sigorta prim kesintisine tabi tutulmaz.

..." hükmü yer almaktadır.

Konuya ilişkin olarak Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğünün 26/9/2023 tarihli ve E-74073113-045.02-179200 sayılı yazısında, "...kamu kurum ve kuruluşlarında uzman tabip, uzman dış tabibi, tabip ve dış tabibi kadro veya pozisyonlarında bulunanlara ilave ödeme yapılması, bu ödemenin kadro veya pozisyonları için öngörülen hizmetlerde fiilen görev yapılan süreyle orantılı olarak izleyen ayın 15 inde aylıklarla birlikte ödenmesi, bununla birlikte yılda 30 günü geçmeyen izin süreleri için fiilen görev yapma şartı aranmaması öngörülmüştür.

Bu itibarla, mezkûr maddenin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi hükmünün **izin türleri bakımından herhangi bir sınırlama öngörmediği hususu dikkate alındığında**, anılan hükmün yıllık iznin yanı sıra kapsamdaki personelin tabi oldukları statü itibariyle mevzuatında öngörülen mazeret izni, hastalık izni, refakat izni gibi diğer izin türlerini de kapsadığı değerlendirilmektedir." denilmiştir.

Bu itibarla, ilgili personelin icap nöbeti gereğince idari izinli sayıldığı sürelerin 375 sayılı KHK'nın ek 39 uncu maddesinde yer alan "yılda 30 günü geçmeyen izin süreler"e dahil edilmesi gerektiği mütalaa edilmektedir.

c) Belediyede çalışan tabiplerin ölüm raporu düzenlemesi:

19.1.2010 tarihli ve 27467 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mezarlık Yerlerinin İnşası ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmeliğin 16 ncı maddesinde, "(1) Ölüm resmî sağlık kurumlarında gerçekleşmiş veya cenaze resmî sağlık kurumuna getirilmiş ise, ölüm belgesi sağlık kurumunca düzenlenir ve kurumun müdürü veya baştabibi tarafından tasdik edilir.

(2) Ölüm, özel sağlık kuruluşlarında gerçekleşmiş ise, ölüme sebep olan hastalık esnasında tedavi eden tabibin verdiği ölüm belgesi varsa bu belge belediye tabibi, yoksa toplum sağlığı merkezi hekimi veya aile hekimi tarafından tasdik edilmek şartıyla geçerli olur. Tasdik işlemi elektronik ortamda da yapılabilir.

(3) Ölümün sağlık kurumları dışında gerçekleşmesi durumunda ölüm belgesi cenazenin bulunduğu yerdeki belediye tabibi tarafından, belediye tabibi bulunmayan yerlerde toplum sağlığı merkezi hekimi yoksa aile hekimi tarafından, bunların bulunmaması halinde ise ölüm belgesi düzenleme yetkilisi tarafından verilir.

(4) Ölüm belgesi düzenleme yetkilisi bulunmayan veya makul sürede ulaşamadığı yerlerde ise bu belge jandarma karakol komutanları veya köy muhtarları tarafından verilir. **Mesai saatleri dışında verilecek olan ölüm belgelerinin düzenlenmesi işi ilçe bazında, belediye tabibi, toplum sağlığı merkezi hekimi ve aile hekimlerinin dahil olduğu nöbet sistemi ile verilir.** Bu nöbet listesi toplum sağlığı merkezlerince oluşturulur, mahalli mülki amir tarafından onaylanır. Nöbet listesi oluşturulurken coğrafi şartlar göz önünde bulundurularak ilçeler birleştirilebilir. Mesai saatleri dışında ölüm belgesi düzenlenmesine ilişkin nöbet, adli hizmet nöbetleri ile birlikte verilebilir. 112 acil sağlık istasyonu görevlileri vakaya gittiklerinde ölüm gerçekleşmiş ise doğrudan ölüm belgesi düzenleyebilir. Bu nöbet uygulamasında ihtiyaç duyulan lojistik hizmetler halk sağlığı müdürlüklerince verilir..." hükmü yer almaktadır.

657 sayılı Kanununun 88 inci maddesinde belirtilen "Bu Kanuna tabi kurumlarda çalışan Devlet memurlarına esas görevlerinin yanında kurumların tabipliklerinin" ikinci görev olarak verilebileceği hüküm altına alınmasına karşın bu hükümden bir kurumda tabip olarak çalışan bir personelin esas görevinden varsa kalan sürede başka bir kurumda da kurum tabipliği yapılması anlaşılması gerekmektedir.

Ölüm belgesi verilmesi işlemi ise belediye tabiplerine mevzuatla verilen bir görev olup bunun yukarıda yer verilen mezkûr 88 inci madde kapsamında değerlendirilmesine imkan bulunmamaktadır. Bununla birlikte nöbet hizmetlerine ilişkin olarak 657 sayılı Kanunun mezkûr 178 inci maddesinin (B) fıkrası hükmü saklıdır.

Bilgilerini rica ederim.

.....
Bakan a.
Yerel Yönetimler Genel Müdürü